

«Право»). 2022. Випуск 2 (35). С. 22-26. DOI:
<https://doi.org/10.32836/2521-6473.2022-2.4>

Шевченко Л.В.,

доцент кафедри публічного та міжнародного права
Київського національного університету імені Вадима
Гетьмана

ДО ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ МИТНОЇ СПРАВИ

Міжнародне митне співробітництво – це один із видів спільної діяльності держав, міжнародних митних організацій та інших суб'єктів, спрямованої на узгодження їхніх інтересів та досягнення спільних цілей у вирішенні особистих та спільних проблем у митній справі на основі загальноновизнаних принципів і норм міжнародного права.

На сьогоднішній день, зважаючи на стрімкі темпи глобалізації світових ринків, що підвищує обсяги міжнародної торгівлі; активізацію представництва України в міжнародних організаціях, в тому числі з митною та загальноінтеграційною спрямованістю; лібералізації правил перетину кордонів для українців все більше значення починає відігравати міжнародне співробітництво митних органів України з як міжнародними організаціями, так і митними органами інших країн.

Слід зазначити, що співробітництво України та міжнародних організацій у митній сфері зводиться до впорядкування та розвитку різноманітних видів міжнародних митних відносин, присвячених, як правило, питанням: спрощення та гармонізації митних процедур; упровадження сучасних митних інформаційних систем та

обміну на їх основі статистичною інформацією; боротьби з митними правопорушеннями; розвитку потенціалу національних митних адміністрацій; гармонізації та уніфікації національних митно-правових систем на основі єдиних міжнародних стандартів; створення митних союзів та ін.

Міжнародні організації є основним організатором спілкування держав. Так, відповідно до Постанови ВРУ від 19.06.1992 «Про приєднання до Конвенції про створення Ради митного співробітництва 1950 року» [1] Україна є членом Всесвітньої митної організації, завданням якої є усунення перешкод під час здійснення міжнародних економічних чи торговельних відносин шляхом уніфікації та гармонізації національних митних систем. На базі цієї міжнародної організації проводиться міжнародне співробітництво з таких напрямів, як боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил, захист прав інтелектуальної власності, тощо. Заходами, які здійснюються під егідою цієї міжнародної організації, та які фактично забезпечують співробітництво між митними органами України та інших країн є: участь країн у комплексних багаторічних Програмах з розвитку потенціалу; проведення спільних навчальних заходів на глобальному та регіональному рівнях.

16 травня 2008 року Україна стала повноправним членом Світової організації торгівлі (СОТ), вступ до якої відкрив перспективи для розвитку національної економіки. Україна на абсолютно рівних умовах та правах з іншими членами організації бере безпосередню участь у формуванні новітніх правил торгівлі на світовому ринку у рамках поточного раунду багатосторонніх торговельних переговорів з метою максимального врахування національних інтересів нашої держави у торговельно-економічній сфері [2].

Також, Україна бере активну участь у всіх напрямках діяльності ООН, найважливішими з яких є: підтримання міжнародного миру та безпеки та зміцнення верховенства права у міжнародних відносинах, розвиток співробітництва у вирішенні проблем соціально-економічного та гуманітарного характеру, забезпечення прав людини.

Не менш важливе значення для будь-якої країни, в тому числі і України, відіграють субрегіональні, міжрегіональні та більш локальні регіональні механізми взаємодії, зокрема Організація за демократію та економічний розвиток (ГУАМ) та Чорноморське економічне співробітництво (ЧЕС). Так, Організація за демократію та економічний розвиток (ГУАМ) це регіональна організація, створена в 1997 році Грузією, Україною, Азербайджаном і Молдовою. Представники Держмитслужби України приймають участь у засіданнях: міжвідомчої групи України по боротьбі зі злочинністю, розповсюдженням наркотиків та іншими небезпечними видами злочинів; з правової статистики; з імплементації Протоколів про наміри між митними адміністраціями держав – членів ГУАМ. У торгово-економічних відносинах між Україною і державами-членами ГУАМ діє Угода про створення зони вільної торгівлі між державами - учасниками ГУУАМ [3, с.40]. Також здійснюється продовження спрощення процедур при переміщенні товарів і транспортних засобів через пункти пропуску на кордонах, організації обміну попередньою інформацією про товари та транспортні засоби.

Чорноморське економічне співробітництво (ЧЕС) це міжнародна організація, яка об'єднує Азербайджан, Албанію, Болгарію., Вірменію, Грецію, Сербію, Туреччину, Україну та інші країни чорноморського співробітництва. В рамках ОЧЕС створена і функціонує

Робоча група з митних питань. Країни-члени співпрацюють за напрямом співробітництва між митними органами переважно таким питанням: усуненні бар'єрів у взаємній торгівлі, розвиток інформаційного обміну, гармонізації митного та торгового режимів на основі вимог СОТ; сприяння транзиту; тощо.

Доречно сказати, що після вступу до Всесвітньої митної організації Україна стала стороною таких конвенцій: Конвенції про створення Ради митного співробітництва, підписаної 15 грудня 1950 року (Україна приєдналась до цієї Конвенції 10 листопада 1992 року); Митної конвенції, що стосується контейнерів, підписаної 2 грудня 1972 року (УРСР приєдналась до неї 22 жовтня 1973 року) [4]; Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур (Киотська конвенція), підписаної 18 травня 1973 року (УРСР приєдналася до неї 18 травня 1973 року; в 1999 році було підписано Доповнену конвенцію, яка має аналогічну назву); Міжнародної конвенції про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства (Конвенція Найробі), підписаної 9 червня 1977 року (Україна стала стороною цієї Конвенції 11 липня 2000 року) [5]; Міжнародної конвенції про гармонізовану систему опису та кодування товарів, підписаної 14 червня 1983 року (наша держава приєдналась до неї 26 червня 2002 року); Конвенції про тимчасове ввезення (Стамбульська конвенція), підписаної 26 червня 1990 року (приєднання України до конвенції відбулося 24 березня 2004 року) [6]; Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур (Доповнена Киотська конвенція), прийнятої 26 червня 1999 року (5 жовтня 2006 року до неї приєдналася й Україна) [7].

Також, важливе значення в цьому напрямку має національне українське законодавство, де закріплені засади співробітництва між митними органами, зокрема, в таких нормативно-правових актах як: Митний кодекс України від 13.03.2012 року (зокрема, Глава 78 МКУ) [8]; Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 року; Закон України «Про міжнародні договори України» від 29.06.2004 року, та інші; а також підзаконні нормативно-правові акти, зокрема, Порядок проведення робочих зустрічей керівника митниці та його заступників з представниками митного органу суміжної іноземної держави, затверджений Постановою КМУ від 17 грудня 2003 р. № 1956; Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 травня 2020 р. № 569-р «Деякі питання реалізації концептуальних напрямів реформування системи органів, що реалізують державну митну політику» [9] тощо.

Доречно сказати, що відповідно до основних напрямків співробітництва митних органів України з митними органами суміжних держав, визначених в Митним кодексом України, між митними органами Угорщини та України підписано угоди щодо обміну інформацією про значні затримання наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, а також щодо підакцизних товарів, зокрема тютюнових виробів. Зокрема, Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Австрія про адміністративну допомогу та співробітництво у митних справах встановлює, що: митні органи надають один одному по одержанні запиту вичерпну інформацію щодо: стягнення мита, податків, зборів, що провадиться митними органами, зокрема, інформацію, яка допомагає визначити митну вартість товарів та встановити їхню тарифну класифікацію; застосування імпорتنих, експортних та транзитних

заборон і обмежень, тощо. На сьогоднішній день, між Україною та Угорщиною визначено оптимальну кількість транспортних засобів, яку сторони зобов'язуються приймати за певний період. В свою чергу, це сприяє запобіганню виникненню черг та збільшенню товарообігу і обсягів перевезень зовнішньоекономічних вантажів через пункти пропуску на українсько-угорському кордоні.

Також, між Україною та Республікою Молдовою підписано ряд угод, зокрема, Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Молдова про спільний контроль осіб, транспортних засобів, товарів та предметів у спільних пунктах пропуску через українсько-молдовський державний кордон від 06.10.2017. Цей документ закріплює основи взаємодії між митними органами України та Молдови з визначених питань.

Співробітництво щодо протидії контрабанді, контрафактній продукції базується на міжнародних актах загального характеру (зокрема, Угоді ТРІПС) та міждержавних угодах. Так, Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Австрія про адміністративну допомогу та співробітництво у митних справах встановлює засади співробітництва між митними органами, в тому числі, в галузі протидії контрабанді.

Слід сказати, що перспективні напрями підвищення взаємодії між митними органами України та митними органами інших країн визначені, зокрема в розпорядженні Кабінету Міністрів України, «План заходів з реформування та розвитку системи органів, що реалізують митну політику», відповідно до якого, такими є: розвиток двосторонньої договірної бази про здійснення спільного контролю в пунктах пропуску через державний кордон для автомобільного сполучення; активізація використання інструментів міжнародної технічної допомоги та участі у проектах, що підтримуються МО; співпраця на керівному

та операційному рівні між митними адміністраціями суміжних країн для сприяння транскордонному двосторонньому митному співробітництву; підписання угод із суміжними країнами та найбільшими торговельними партнерами України щодо обміну інформацією про товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України [10, пп.55-60].

Таким чином, той факт що Україна є учасницею досить великої кількості міжнародних угод та договорів, спонукає законодавчу та виконавчу влади здійснювати реформування митної системи, запроваджувати новітні форми, методи правової діяльності, а також втілювати нові форми інформаційного та організаційного співробітництва між державами. Конкретні форми співробітництва, його напрямки й обсяги залежать від самих держав, їх потреб та матеріальних ресурсів, внутрішнього законодавства і прийнятих міжнародних зобов'язань. Треба сказати, що перспективні напрями підвищення взаємодії між митними органами України та митними органами інших країн визначені, зокрема Планом заходів з реформування та розвитку системи органів, що реалізують митну політику (затв. розпорядженням КМУ від 13.05.20 р. № 569), відповідно до якого, такими є: розвиток двосторонньої договірної бази про здійснення спільного контролю в пунктах пропуску через державний кордон для автомобільного сполучення; активізація використання інструментів міжнародної технічної допомоги та участі у проєктах, що підтримуються МО; співпраця на керівному та операційному рівні між митними адміністраціями суміжних країн для сприяння транскордонному двосторонньому митному співробітництву; підписання угод із суміжними країнами та найбільшими торговельними партнерами України щодо обміну

інформацією про товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України [9]. Також, для удосконалення співробітництва України з міжнародними митними організаціями необхідно активно вивчати та обмінюватися досвідом реформування митних органів зарубіжних країн.

Література:

1. Про приєднання до Конвенції про створення Ради митного співробітництва 1950 року: постанови ВРУ від 19.06.1992. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2479-12>.
2. Нижникова В.В. Співробітництво України з міжнародними організаціями у сфері митної справи. Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова. Правознавство. 2015. Т. 20. Вип. 2 (27). С. 121–128.
3. Нагорічна О.С., Слободян В.В. Основні форми міжнародного співробітництва України у митній справі. Приазовській економічний вісник - №3. 2020. С.34-42.
4. Щодо міжнародних договорів з питань співробітництва у митній справі: URL: <https://ips.ligazakon.net>
5. Про приєднання України до Міжнародної конвенції про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства та додатків I, II, III, V, VI, VII, VIII до неї : Указ Президента України № 699/2000 від 23 травня 2000 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/699/2000>.
6. Про приєднання України до Конвенції про тимчасове ввезення: Закон України № 1661-IV від 24 березня 2004 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1661/15> .

7. Про приєднання України до Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур у зміненій редакції згідно з Додатком І до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур: Закон України № 227-V від 5 жовтня 2006 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/227-16>.

8. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

9. План заходів з реформування та розвитку системи органів, що реалізують митну політику: Розпорядження КМУ від 13 травня 2020 р. № 569-р . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2020-%D1%80#top>.

Чернишов Є.К.,
аспірант кафедри публічного
управління та адміністрування НАВС

ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Охорона прав і свобод громадян, власності, конституційного ладу України, прав і законних інтересів підприємств, установ і організацій, встановленого правопорядку, зміцнення законності, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі точного і неухильного додержання Конституції і законів України, поваги до прав, честі і гідності інших громадян, до правил співжиття, сумлінного виконання своїх обов'язків, відповідальності перед суспільством є основним завданням